

(Lees wanneer Gij vrij en kalm zijt)

Waarde Abraham,

[H.] 'T.'{ollens}], tweede druk, Leeuwarden (G.T.N. Suringar) 1834.

81. Bedoeld is J.J. Griesbachs *Novum Testamentum Graece* dat 1796-1806 voor het eerst verscheen. Kuiper sr kreeg steeds meer last van slechtiendheid. Zie het slot van de volgende brief.

82. 'Wat het is, broeders en zusters van geestelijke maagschap te hebben, ik heb het te Utrecht eerst ten volle geleerd!'; *Conservatisme en orthodoxie (...)*, Amsterdam 1870, 25.

83. De in de vorige brief genoemde Henriette en Herman Kuiper (1843-1874). Brieven van de laatstgenoemde aan zijn broer in AKP 3. Zie ook het slot van deze brief.

84. Zie de aanvang van dit artikel.

85. Vgl. *Confidentie*, 6.

86. *Confidentie*, 18-19, 24-30. Bedoeld is Kuipers moderne collega G. van Gorkom, met wie hij onder meer streed over het karakter van de catechese in het weeshuis.

Meer dan ik uitdrukken kan, voelde ik mij aangenaam aangedaan door het begin van uw laatste schrijven. Sympathetisch noemdet gij het mijne, dat was voorafgegaan. O, ik twijfel geen oogenblik of uwe ziel dorst naar sympathie met uwen Vader. In uw afscheid van Utrecht las ik eens, dat gij daar geleerd hadt, wat het beteekent geestverwanten te hebben,⁸² en waar zoudt gij ze liever hebben dan onder uwe bloedverwanten. Dezelfde brief van u, waarop ik thans bezig ben te antwoorden, doet het sterk uitkomen hoe uw hart er onder lijdt, dat er een broeder en een zuster⁸³ is, die gij op godsdienstig gebied als antipoden moet beschouwen. Zie, juist daarom dat uw hart zooveel behoefte aan sympathie heeft, hecht ik aan uwe hierboven herinnerde betuiging zooveel waarde. Want, voorwaar, aan mijne zijde wordt die behoefte niet minder, neen, ruim zoo sterk gevoeld. Ik ben jong geweest en oud geworden en kan uit ervaring zeggen, dat een vader in dit opzicht boven den zoon staat. O, ik hoop, dat het bij dit ééne punt van samenstemming tusschen ons niet zal blijven. Veel liever wil ik zien op hetgeen ons vereenigt, dan wat ons scheidt en het is mij een troost te mogen gelooven dat wat ons vereenigt niet onbeduidend is en in de weegschaal der hoogsten rechtbank niet te ligt zal bevonden worden.

Spoediger had ik gedacht u te antwoorden, maar daar kwam de *Confidentie*⁸⁴ en deze wilde ik vooraf lezen. Heb dank voor de toezending. Ik heb ze gelezen tot bl. 49. Waarom nog niet verder zal u later blijken. En wat ik er nu van zeg? Dat alles mij zeer geïnteresseerd [2] heeft en dat een goed deel ervan mij welkom was. Ja, welkom was mij de gelegenheid om in uwen werkkring als rond te gaan en de groote taak, die voor uwe rekening ligt, als op mijne hand te kunnen meten, al wekt het dan ook mijne bekommernis of gij den last altijd zult kunnen dragen. Heb ik u wel begrepen, dan is er toch eenig uitzicht in het verschiet, dat ge van het redacteurschap zult kunnen afstand doen.⁸⁵ Welkom was mij ook het licht door u over de weeshuis-quaestie verspreid en ik moet bekennen, dat er vóór uw gedrag in dezen veel te zeggen valt. En dan was en blijf ik ook zeer tevreden met de wijze waarop ge met v[an] G[orkom] afgerekend hebt. Gaarne geef ik u de eer, dat ge zijne onredelijkheid met waardigheid beantwoordt hebt. Nu hij 't zoo gemaakt heeft, dat men u de lezing van zijn stuk ontraden moest, heeft de man zijne pijlen in de lucht geschoten.⁸⁶ – Intusschen ligt er voor mij over uwe *Confidentie* een nevel, daar ik het stuk in de *Vereeniging*, waarop zij repliceert, niet ken en ik alzo niet weet, wat u tot het ontwerpen van die gedachtenreeks, tot zooveel intimiteit en vertrouwelijkheid tegen over den Heer v[an] d[er] Linden aanleiding gaf. Dit is echter niet onmisbaar om uw meening overal te verstaan. Ten overvloede zal ik hier nog wel het bedoelde opstel uit de *Vereeniging* kunnen machtig worden.

Tot hiertoe was het weder te schrijven aan u mij gemakkelijk en aangenaam. Zoo is het niet met alles wat nu volgen moet. Maar zal ik dit terughouden en den stroom die in mijn binnenste op en neder gaat daar besluiten? Kan er liefde en vertrouwen tusschen ons bestaan [3] zonder openhartigheid? Ik weet dat deze hare grenzen heeft en ik wil ze eerbiedigen. Mocht ik mij onverhoopt aan de